श्री गणेशाय नमः 307

મગધપતિ

જરાસંધ

નાટકનાં ગાયનો.

શ્રી મનોહર નાટક સમાજ માટે.

પ્રયોજક

મનસુખલાલ એમ. [illegible] (મોરબી)

પ્રકાશક

એમ. આર. મહેતા. (વાંકાનેર.)

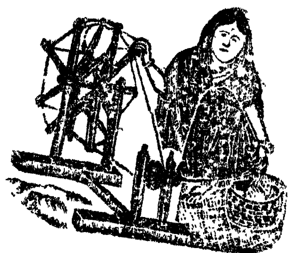
તથા

આર. બી. મહેતા. (અમદાવાદ.)

આવૃત્તિ ૨ જી. પ્રત ૧૦૦૦

સંવત ૧૯૭૮. સને ૧૯૨૨

મુલ્ય ત્રણ આના.

શ્રીમદ્ વાત્સલ્યસદ્ગુરવે નમઃ

મગધપતિ જરાસંધ નાટકની પ્રવેશવાર ટુંક હકીકત.

—:o:—

પ્રારંભમાં પ્રભુપ્રાર્થના. બાદ વિષ્ણુંમુખે નાટક વસ્તુ સુચના.
પ્રવેશ ૧ લો—સ્થળ રણભુમિ.

રણમાં વિદારેલાં વિરધ્વજનું મસ્તક હાથમાં લઇ ગર્વીષ્ટ જરાસંધ વૃક્ષની ડાળે લટકાવવા જતાં સતિ ભદ્રશીલાએ આવી તેને અટકાવવો. પતિનો નાશ કરનાર જરાસંધ સાથે તકરાર. કુપિત વિરાંગના સતિનો અભિશાપ જરાસંધનો ક્રોધ. ભદ્રશીલાનું તલવાર લઇ સામા થવું ભદ્રશીલા તથા તેની પુત્રી સુમનમાળા કેદ. ટેબલો.

પ્રવેશ ૨ જો—કોમીક.

યૌવનમદમા મલકાતી મંજરી પાસે સરોજનું આગમન. પ્યાર વિનોદ. પ્રણયના આવવાથી બન્નેનું ગભરાવું. સરોજની બ્હેન પ્રમિલાને ભણાવવા જવાની મંજરીદ્વારા પ્રણયે સંમતિ માંગી લેવી. બાદ મંજરીના ધણી મધુકરને આવતો જોઇ સર્વેનું ગભરાવું. સરોજને સ્ત્રી બનાવી દળવા બેસાડવો. મંજરીનું પસાર થઇ જવું મધુકરનું અજાણી દળવા આવેલી સ્ત્રી ઉપર મોહીત થવું,

પ્રવેશ ૩જો—જરાસંધનો દરબાર.

પોતાના મનથી ચક્રવર્તિ થયેલા જરાસંધના દરબારમાં કેદી હાલતમાં ભદ્રશિલા તથા સુમનમાળાને હાજર કરવા ભદ્રશિલાને પોતાની દાસી બનાવવાનું તથા સુમનમાળાને પુત્ર કર્ણસિંહને લગ્નસંબંધથી જોડાવવાનું ફર્માન કરવું. ભદ્રશિલા તથા સુમનમાળાનો તિરસ્કાર. જરાસંધનો કોપ. સહદેવ તથા યમુનાદેવીનું વચમાં પડી શાન્ત્વન કરવું. જરાસંધે બન્નેનું અપમાન કરી ભદ્રશિલાનો શિરચ્છેદ કરવા જતાં તથા સુમનમાળાનો કર્ણસિંહ સાથે જોરજુલમથી હસ્તમેલાપ કરવા જતાં, ધર્મોદ્ધારક શ્રીકૃષ્ણનું વ્હારે આવી પહોંચવું. સુમનમાળા-સહદેવનોહસ્તમેળાપ. ભદ્રશિલાનોછુટકારો. ક્રુદ્ધબનેલા જરાસંધનું કૃષ્ણ ઉપર આક્રમણ. યાદવસૈન્ય સહીત બલભદ્રનું આવી પહોંચવું. યુક્તિથી છટકી જવું--હમલો.

પ્રવેશ ૪થો—કોમીક

પ્રમિલાને ભણાવવા જતા પ્રાણુચંના તેની સાથે પ્રેમ-વિનોદ. સરોજનું ગુપ્તરીતે આવી પ્રેમનાટક જોઇ મંજરીને ચેતાવવા જવું.

પ્રવેશ ૫ મો.—સહદેવનો વિલાસોદ્યાન.

સહચરી સાથ સુમનમાળાનો આનંદવિનોદ. સહદેવને આવતો જોઇ સખીઓનું વિદાય થવું. સુમનમાળાનું શરમાવું.

પ્રેમીયુગલનો પવિત્ર પ્રેમપ્રલાપ. સુમનમાળાનું હરણ કરવા કર્ણસીંહના આગમનની સરોજે આવી ખબર આપવી સુમનમાળા તથા સહદેવનું ગુપ્ત સ્થાનમાં ચાલ્યા જવું. સુમનમાળાની જગ્યાયે સ્ત્રી બની સરોજનું બેસી રહેવું. સીપાઇ સાથે કર્ણસીંહનું આવવું-બળાત્કારથી હરણ કરવાં જતાં સરોજનું મુળ સ્વરૂપમાં પ્રગટ થવું કર્ણદેવનું લજ્જીત થઇ વેર વાળવાના નિશ્ચયથી પાછા ફરવું ટેબલો.

પ્રવેશ ૬ ઠો.—જરાસંધનો મહાલય.

શ્રીકૃષ્ણ ઉપર વેર લેવાની ધુનમાં ઉશ્કેરાયેલા જરાસંધ પાસે કૃષ્ણના હાથથી વધ થયેલા પોતાના પતિ કંસ રાજના શોકથી વ્યાકુળ બનેલી અસ્તી તથા પ્રાપ્તીનું આવવું બળતામાં ઘી હોમાવું. કંસરાયનું વેર લેવા મથુરા ઉપર ચઢાઇ કરવાની તૈયારી. શ્રીકૃષ્ણ સાથે વેર ન કરવા તથા તેને શરણે જવા યમુનાદેવીની જરાસંધને વિનતી. તેનો તિરસ્કાર કરી કર્ણદેવ સહિત જરાસંધનું મથુરા ઉપર આક્રમણ. યમુનાદેવીએ નાના પુત્ર સહદેવને પોતાના પતિનો નાશ ન કરે તેટલા માટે વિનતી કરવા કૃષ્ણ પાસે મોકલવો.

પ્રવેશ ૭ મો.—કોમીક.

પ્રણય પ્રમિલાની પ્રેમચેષ્ટા. મંજરીનો પોશાક પહેરી

સરોજ પાસે મધુકરનું આવવું. સરોજે એની જીદ તેને અંધારા ઓરડમાં પુરવો. બાદ આશુ ગાશુનો આનંદ. બારણું તોડી મધુકરે પ્રહારપુજા કરવી.

પ્રવેશ ૮ મો. મથુરાંનું મેદાન.

જરાસંધના આક્રમણના શ્રીકૃષ્ણને સમાચાર મળતા. પોતાના દેશના બચાવ સાથે અહર્નિશ જાગૃત રહેતા શ્રી કૃષ્ણની પ્રતિઆક્રમણની તૈયારી. દાનવ સૈન્ય સહ જરાસંધનું આગમન. અરસપરસ વાગ્પ્રહાર. બાદ ભયંકર યુદ્ધ. જરાસંધનો વધ કરવા જતા બલરામના હળમુશળથી બચાવ કરવા માટે સહદેવની શ્રીકૃષ્ણને વિનતિ. ટેબલો.

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧ લો.—રાજભુવન.

શ્રીકૃષ્ણથી પરાજીત થયેલા જરાસંધની પોતાની મદદ માટે બોલાવેલા કાળયવન સાથે યુદ્ધમંત્રણાં. મથુરા ઉપર પુનઃઆક્રમણની તૈયારી. હજીપણ શ્રી કૃષ્ણ સાથે સુલેહ કરવા યમુનાદેવીની પતિને સલાહ. તેનો અનાદર કરી, પુત્ર કર્ણદેવને પાછળથી નગરરક્ષા કરવાની સુચના આપી કાળયવન સાંથે જરાસંધનું યુદ્ધાર્થે નીકળવું.

પ્રવેશ ૨ જો.—કોમીક

ચૌદમું રત્ન ચખાડવાથી સુધરી ગયેલી મંજરી પાસે વેશ બદલી સરોજનું નોકર થઇ રહેવું. પ્રણયને મળવા આવેલી પ્રમિલા ઉપર મધુકરનું આશક પડવું. બાદ પ્રણયની યુક્તિથી મધુકરનું શરમાઇ ચાલ્યા જવું. નોકરના રૂપમાં રહેલા સરોજનું મંજરીને લઇ બહારગામ ઉપડી જવું.

પ્રવેશ ૩ જો.—કારાગૃહ.

મહાન નરયજ્ઞ માટે કેદ કરેલા રાજાઓ ઉપર કર્ણદેવનો કારાગૃહમાં જુલમ-અત્યાચાર. યમુનાદેવીનો પ્રતિકાર માતાપુત્ર વચ્ચે વાદવિવાદ. માતા ઉપર ગુસ્સે થઇ ક્રુરતાથી આંખો ફોડી નાંખવી.

પ્રવેશ ૪ થો. સહદેવનો મહાલય.

સુમનમાળા તથા સહદેવનો આનંદ-વિનોદ. માતાની આંખો ફોડવાના સમાચાર મળવાથી સહદેવનું તેના રક્ષણ માટે જવું.

પ્રવેશ ૫ મો.—રાજમાર્ગ.

માતાને ગાડીયે જોડી. ગાડી ઉપર સવાર થયેલા કર્ણદેવનો માતા ઉપર ચાબુકોનો નિર્દય પ્રહાર. માતુ-રક્ષણ માટે સહદેવનું આવી પહોંચવું. બન્ને ભાઇઓ વચ્ચે

તકરાર. યુદ્ધ. સહદેવને દૂરથી પકડી તેના બન્ને હાથ કાપી ખાડામાં નખાવી દેવો. સુગનમાળાને કેદ કરવી. યમુનાદેવીનો વિલાપ.

પ્રવેશ ૬ ઠ્ઠો—કોગીક.

મંજરીની શોધમાં નીકળેલા મધુકરનું પ્રદ્યુમ્ન-પ્રમિ-લાને મળવું. મંજરીને શોધવાની યુક્તિ રચવી. બાદ સરોજ મંજરીનું આવવું. મધુકર-સરોજની મંજરી માટે લડાઇ મધુકરને બનાવી બન્નેનું પસાર થવું. છેવટે પ્રદ્યુમ્ન, પ્રમિલા, તથા મધુકર ત્રણે મળી મંજરીને પાછી મેળવી હાલતાં જવું

પ્રવેશ ૭ મો.—ગંધમાદન પર્વત.

કાળયવન તથા કૃષ્ણનું યુદ્ધ. કૃષ્ણનો પરાજય તથા પલાયન. કાળયવનનું પુંઠળ પડવું. પર્વતની કંદરામાં ઘણાં સમયથી સુઇ રહેલા મુચકુંદની પાછળ કૃષ્ણનું છુપાઇ રહેવું. મુચકુંદને કૃષ્ણ જાણી કાળયવને લાત મારી જગાડવો. આથી કાળયવનનું ભસ્મ થઇ જવું. શ્રીકૃષ્ણની કૃપાથી મુચકુંદનો ઉદ્ધાર. બાદ જરાસંધનું કૃષ્ણ ઉપર આક્રમણ. લડાઇ. કૃષ્ણનું નાશી છુટી પર્વત ઉપર ચડી જવું. જરાસંધે પર્વતને આગ લગાડવી. કૃષ્ણનો નાશ થયો જાણી જરાસંધનો આનંદ. કૃષ્ણનું ભયંકર આગમાંથી નાશી છુટવું. ટબ્લો.

અંક ૩ જો.

પ્રવેશ ૧લો.—જેલખાનું.

જેલખાનામાં રીબાતી સુમનમાળા પાસે કર્ણદેવની [illegible]ની માગણી, તેની માગણીનો અનાદર. બે ઘડીની મહેતલ આપી કર્ણદેવનું જવું. બાદ જેલની દીવાલ તોડી આવેલી નીમકહલાલ દાસી સરલા સાથે સુમનમાળાનું નાસી છુટવું. કર્ણદેવે આવી સુમનમાળાને ન જોવાથી ગુસ્સે થઈ તેની પુઠળ શોધમા જવું.

પ્રવેશ ૨જો.—ભયાનક અરણ્ય.

હાથ વીના દુઃખી કંગાલ થયેલા સહદેવનું કલ્પાંત. તેની શોધમાં ભટકતી સુમનમાળાનો મેળાપ. પતિની દુઃખી દશા જોઈ સતિનો કલ્પાંત. દુર્ભાગ્યે જંગલમાંથી ભયંકર અજગરે આવી તેને ગળવી. અશક્ત નિઃસહાય સહદેવનું મૂર્છિત થવું. અચાનક સુમનમાળાના શોધમાં નીકળેલા કર્ણદેવે સુમનમાળાને બચાવવી. તેને પોતાના અનુચરો મારફત રાજમહેલમાં મોકલાવવી. સહદેવની દુઃખી હાલતની મશ્કરી કરતાં કર્ણદેવ ઉપર ગોળીબાર કરી સરલાયે ઠાર કરવો. જરાસંધ સાથે યુદ્ધ કરવાં જતા ભિમ, અર્જુન, તથા કૃષ્ણનું ત્યાંથી પસાર થવું. શ્રી કૃષ્ણની કૃપાથી

સહદેવને પુનઃ હાથની પ્રાપ્તિ બાદ તેને સાથે લઈ મગધ દેશ તરફ પ્રયાણ.

પ્રવેશ ૩ જો.—જરાસંધનો મહાલય.

શ્રી કૃષ્ણને પર્વત ઉપર બળી ગયેલો જાણી જરાસંધનું ફુલાવું. બાદ કર્ણદેવના મરણ સમાચાર જાણી દીલગીર થવું. બાદ ભીમ, અર્જુન, તથા શ્રી કૃષ્ણે, બ્રાહ્મણ વેશે આવી જરાસંધ પાસે દ્વંદ્વયુદ્ધની માગણી કરવી. જરાસંધે કપટ આદરી જવું. તથા ભીમ સાથે દ્વંદ્વયુદ્ધનો સ્વીકાર

પ્રવેશ ૪ થો.—કોમીક.

સરોજથી કંટાળેલી તથા હાજીના વેણથી ભીખારણ બનેલી મંજરી પાસે સરોજે આવી ખાવાનું તૈયાર ન હોવાથી જુલમ ગુજારવો. તથા પૈસા ખુટ્યા હોવાથી સરોજનું ગામમાં ચોરી કરવા નીકળવું ભોજનમાં ઝેર આપી સરોજને મારી નાખવાનો મંજરીનો વિચાર. મંજરીની શોધમાં નીકળેલા પ્રદ્યુમ્ન, પ્રમિલા તથા મધુકરે કપટ જાણી લઈ સરોજને બચાવવો. મધુકરનું પ્રગટ થવું મંજરી તથા સરોજે માફી માગવી. બાદ બધાનું સુખી થવું. પ્રદ્યુમ્ન-પ્રમિલાનો હસ્તમેળાપ.

પ્રવેશ ૫ મો.—મલ્લ અખાડો.

શ્રીકૃષ્ણની વિધિ લઈ સહદેવનું જરાસંધ પાસે આવવું પિતા પુત્રનો વાદવિવાદ. જરાસંધ ન માનવાથી અંતે ભીમ

[illegible] કૃષ્ણની યુક્તિથી પુનઃ

[illegible] જરાસંધનો ભીમને હાથે વધ. યમુનાદેવીના પાતિ

[illegible] કુષ્ઠ પતિ તથા પુત્રનો ઉદ્ધાર શ્રીકૃષ્ણની કૃપાથી

[illegible] જરાસંધે [illegible] કરેલા નૃપતિ.

[illegible] ગાંધર્વ દેશની આવી ઉપર

[illegible]

[illegible] શ્રીકૃષ્ણની [illegible].

[illegible]

મુખ્ય પાત્રો.

શ્રીકૃષ્ણ—શ્રીવિષ્ણુ ભગવાનનો અંશાવતાર.
બળરામ—શ્રીકૃષ્ણના વડીલ ભાઇ.
જરાસંધ—મગધદેશનો નૃપતિ.
ક્ષુદ્રદેવ—તેનો ક્રૂર પાટવી પુત્ર.
સહદેવ—જરાસંધનો નિતિમાન નાનો પુત્ર. સુમનમાળાનો પ
કાળયવન—કાબુલ ભૂપતિ.
મુચકુંદ—દેવોને સહાય કરનાર ભૂપતિ.
સરોજ—મંજરીનો આશક, પ્રમિલાનો ભાઇ. સહદેવનો મિ
મધુકર—મંજરીનો ધણી, પ્રણયનો કાકો.
પ્રણય—મધુકરનો ભત્રીજો. પ્રમિલાનો પ્રીત્રી પાત્ર.

સ્ત્રી પાત્રો

યમુનાદેવી—જરાસંધની પતિવ્રતા સ્ત્રી.
ભદ્રશિલા—વિરધ્વજ ભૂપાળની સ્ત્રી. સુમનમાળાની મા
સુમનમાળા—ભદ્રશિલાની પુત્રી. સહદેવની પત્ની.
સરલા—સુમનમાળાની નીમકહલાલ દાસી.
મંજરી—મધુકરની સ્ત્રી, સરોજની માશુક.
પ્રમિલા—સરોજની બ્હેન. પ્રણયની પ્રેમપાત્ર.

તે સીવાય દાસ, દાસી, યાદવ સૈન્ય, યવન સૈ
પાંડવો, કેદીરાજાઓ, કંસની સ્ત્રીઓ, કંચનીઓ, વગેરે, વગે

ૐ

॥ શ્રી ગણેશાય નમઃ ॥

મગધપતિ વીર જરાસંધ

નાટકના ગાયનો,

મંગળાચરણ.

દેવાંગનાઓ—

શ્રી ત્રાતા સુખના દાતા વિશ્વ વિધાતા
કીર્તિ રક્ષક પ્રભુના જ્ઞાતા—શ્રી૦
તું અભેદ તું અછેદ વિવિધ વદે વેદ
આદી અનાદી તું અખંડ સત્ય ચિત્તને આનંદ
શાન્તિ દાતા ભ્રાંતિ ઘાતા—શ્રી૦

(૨)

દેવાંગનાઓ—

વ્હાલા ! વિશ્વના વિહારી ! સુખકારી કળા તારી ન્યારી ન્યારી
ધર્મ પાલ તું ગોપાળ રક્ષણ કરે છે આ બ્રહ્માંડનું—વ્હાલા
જ્યારે અધર્મીઓ ધર્મ સંહારે ત્યારે કરનારો વ્હાર
દુષ્ટ જનના દર્પ દલન કરી કરનારો ઠાર
કૈલાસ ગિરિધરનું ! ભક્તિ આધારનું ! તારી શક્તિ અપાર
—વ્હાલા

(૭)

સંબંધી

-હીરાળુ માહૈ કોમળકુલ। રમીઃ [illegible] ખીલી [illegible]
મીઠુ સુવાસીત મ્હેકી રહ્યું છે રે, એની [illegible]
—[illegible]
અંગ અનંગથી લહેકી રહ્યું છે રે, [illegible]
[illegible]
[illegible]

(૮)

[illegible]

[illegible]
[illegible]
મીત પ્રેમની તું [illegible] તું [illegible]
જોવા શરમાવ્યો વ્હાલા મારો શું [illegible] [illegible]
-હાકી [illegible] તુ [illegible], [illegible] રહેવા।
[illegible] મંજરી [illegible] [illegible] તને પાગ

*　　*　　*　　*

આંખુ [illegible] લેઈ [illegible]

(૫)

[illegible]—[illegible]—
તારી મારી [illegible] તું [illegible] છું ઉતરેલ દ્રૂમનો
હું મેવા ઠાગના [illegible] આંગનો
આ [illegible] તું છું મારે [illegible]—તારી
[illegible]— આહા તારી [illegible]
[illegible] તું જોઈ આ [illegible]—તારી
[illegible]— [illegible] [illegible]
[illegible]—[illegible], [illegible] નથી આ [illegible] [illegible]—તારી

૬

[illegible]—
[illegible] જોવું ગોવાળીઓ સાથે
આજ [illegible] જંગલમેં ગુજાર (૨)—આજ
[illegible] [illegible] આંગણ [illegible] ત્યારે
[illegible] હાથસે [illegible], [illegible] હારે—આજ.
[illegible] [illegible] કરતી, [illegible] હારે હારે
[illegible] જમુના [illegible] ગોધન ચારે, ગોપીઓ હારે હારે
[illegible] [illegible], [illegible] ત્યારે—આજ.

૭

[illegible]—
[illegible] ને [illegible] હું [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —હું.

પ્રેમ કવીતા, પ્રેમ કુરાને,
પ્રેમ પાઠ મંત્ર જપ તંત્ર સઘળી આ વાર —હું.
પ્રેમી પ્રભુને પ્રેમ પ્યારે
ભાવથી [illegible] કહું હું [illegible] —હું.

અનિલા— ૮

પ્રીયતમ! [illegible] થાશે ત્યાં મારે કેડીએ
મનહર મેના પોપટ હું હું [illegible] —પ્રીયતમ!

અનિલા—જુઠી તમારી પ્રીતી, "પ્રભુ"—શું પ્રીતાની [illegible].
હું [illegible] હું વાર, માનો [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]—પ્રીયતમ!

સખીઓ— ૯

મનમોહની! તું [illegible] [illegible] [illegible] ન [illegible] [illegible] [illegible]

ગુલાબમાળા—

પ્રીય [illegible]! હવે [illegible] [illegible] [illegible] ન [illegible] [illegible] [illegible]

સખી—પ્રભુના પહેલાં [illegible] [illegible] [illegible] પાણી
[illegible] [illegible] [illegible] હું તે [illegible] [illegible]—હું
સખી—[illegible] [illegible] હું [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]—હવે

સખી—પરણી જ્યારે પ્રિયતમ સંગે પ્હેલે પ્હોરે, રીસાણી
રાત પડીને આવ્યા રંગે રસીયાથી રંગાણી—હવે.
સુમનમાળા—ચોરીમાં બેઠી પીયુ સંગે મનમાં બહુ મલકાણી
મંગળ સુત્ર નીરખીને સહીયર વાલમથી વીંચાણી—હવે.
સુમનમાળા— ૧૦

સખી! મને છોડી [illegible]!

હને સખી! કોણ આવ્યું છે મારા બાગમાં
સખી—યૌવનના માળી, લુટે ફુલવાડી, ખીલી કળી સારી,
જઇએ વારી વારી બલીહારી પ્યારી—કોણ
સુમન—કુસુમ કળીઓ જોઇ મનડુ હરખાય છે!
સહદેવ—.... ....ભમરો એ કળીયોને ન્હાય છે!!
સખીઓ—જોડી મળી છે કેવી મેના પોપટની બોલે શ્રી રામરામ.
સુમન—.... ....બ્હેનો તમને પ્રણામ!!
સહદેવ—.... .... જાઓ સુખેથી ધામ!—કોણ
સુમનમાળા— ૧૧

બાંધેલ પ્રીત નીભાવશો!!

સહદેવ— ઉર અંદેશો નવ લાવશો!!
સુમન—કાચા તારથી કીધી બંધન તોડીના તલસાવશો!
સહદેવ— હૃદય રાખુ તવ પ્રતિમા પ્યારી!!
સુમન— જાઉં બલીહારી પ્રીયતમ પર વારી!
સહદેવ—સાલો.... .... પ્રીય મ્હાલો .... બાંધેલ

યમુનાદેવી— ૧૨

હુંપદ છોડો મતીલાઓ હુંપદ છોડો
ફોગટ ફાંફાં મારે શું મૂર્ખ જનો
મૃગજળ પીવા મીથ્યા શું જાઓ. લોહ ચુર્ણ મદ શ
આંખો છતાં અંધ ના બનોરે
ચંદ્ર સુરજ સુરો પ્રભુ આધિન છે પ્રત્યેક પ્રાણીઓની
તો પછી માનવ ના ભુલો રે

પ્રણય— ૧૩

વ્હાલી મારી શાણી શુશીલ બ
ખોલો ઘુંઘટનો પટ માર

પ્રમિલા— પુંઠે વેરણ થઇને
મને દાબે શરમ ર

પ્રણય—ખીલી જુવાની તારી દેખુ અહોભ
પ્રમિલા—હજુ બહુ વાર ખીલવાને રહો
પ્રણય—ખીલી તું નવરંગ એવી ફુલડાંની
પ્રમિલા—છોડો મુજ બંગડી ફોડી, કંચુકી
પ્રમિલા—થયાં મને વરસો પુરણ આજે બાર
પ્રણય—મારી વ્હાલી તો થા હવે તૈયાર
કહ્યું માનો માનોને મારા સમ છે—વ્હા

મધુકર—　　　　　　૧૪

ઘરની વહુનો ફજેતો આ જોયા જેવો થાય
સરોજ-પોગળ ફુટયું સરોજનું અરરર હાય
મધુકર-પંડલ નારી પતીની સત્યાનાશીને મ્હાય
મંજરી-ઓ સ્વામી મારી ભુલ થઇ મોટી લાગુ તમને પાય
મધુકર-આ નીકળી રાંડ કજાત "પ્રણય"-થયો મોટો ઉત્પાત
સરોજ-બુડયો ભુડયો બાપ 'મંજરી'-નહિ મારો સ્વામીનાથ
પ્રગુણ-હા હા હા.......હા હા હા.......હા હા હા....ઘરની

કંચનીઓ—　　　　　　૧૫

પહેલુંમે મેરે કયા કરૂં દીલબર તો નહિ હય
ગુલ સુરખ કહતે હય ગુલેજે બાંતા નહિ હય
ઉડતા હય બ્હોત દુરસેં ઘરપર મેરે દેખો
માશુકકે ઘરકા કોઇ ખબુતર તો નહિ હય -પહેલું.
સુનતા હું કે બીન દામસે મીલતા નહિ માશુક
આશક હું મગર પાસ મેરે ઝર નહિ હય—પહેલું.
પહોંચા દીયા એક દમમે મુઝે અર્શ અય મૌલા
તુંસા જહાંમે કોઇ દીલબર તો નહિ હય—પહેલું

૧૬

પ્રણય—રામા રંગીલી તું આવજેરે તળાવ કાંઠે ઝુંપડી
નિશાની ધ્યાનમાં રાખજેરે ત્યાં છે લટકતી તુંમડી
પ્રમિલા—　　　　　　કાલે સવારના પોરે આવીશ હું,

ખાવાનું કાંઇ પણ સાથે લાવીશ હું

પ્રણય— સંગે સ્વાદીષ્ટ દુધ લાવજેરે—તળાવ

સરોજ-કાણીઆ અગલી પેંડા કરવાનું, સતી ડોલીને ગાતા હો

કામ તો મજાનું થાય છે રે—તળાવ

સરોજ— ૧૭

ચાલો ચાલો મોહીની અહીંથી જઇએ કોઇ ગામમાં
મંજરી-મ્હાલો મ્હાલો મોહનજી મારે ના રહેવું આ ગામમાં
બુઢ્ઢા બચ્ચરની ધોળી દાઢીમાં ધુળ નાખું
કામ મજાનું ત્યારે થાય છે

....

બીજે કોઇ ગામ જાશું ! 'મંજરી'-ખાવાનું ત્યાં શું ખાશું ?
સરોજ-ધંધો કરીશું કડકે બાજનો ....ચાલો

સુમનમાળા— ૧૮

હું તો જપું છું આધારે નાથ ચરણની અનેકવાર
સેવા કરીશ ચાહુંરે પતિ સેવા મમ મોક્ષદ્વાર
જીવન સતિ સાર્થ સાથી પતિને પ્રભુસમ પુજવાથી
પતિને પુજે તે નારી શાણી જાણવી—હું તો
નિરર્થક કાઢે જે અભાગા પોતાનો આ જન્મારો
તેવી કુલટાને દુઃખીણી જાણવી—હું તો

૧૯

સુમનમાળા—
તમો છો નયન સલુણાં શ્યામ તમારા ચરણ પુજું પ્રાણ રે
સહદેવ—વ્હાલી તું અંતરની આરામ હું તારા શા કરૂં વખાણ
સુમન—વખાણશો નહિ પગે પડું છું.
સહદેવ— -રાણી તને મુજ હૈયે જડું છું,
સુમન—હૈયે જડેલી સ્રીને સ્વામીનું સુખ છે સ્વર્ગ સમાન
જગતમાં સ્રીઓ છે રત્નની ખાણ

સહદેવ—
જેના ઉદરથી પાકયા પરશુ વામન સમ સંતાન—તમારા
ભગવતી તું મમ ભાગ્યમણી છો,
સુમન— એ માણીના તમે સચા ધણી છો.
સહદેવ—જે ઘરમાં નારી સુઘડ તે નરનો સફળ અવતાર
સુમન— સ્રીઓનો સ્વામી થકી ઉદ્ધાર
સહદેવ—શીયળવતીના દેવ તથા ગાંધર્વ કરે ગુણગાન—તમારા

૨૦

યમુનાદેવી—
વ્હાલા ? કૃષ્ણ મોરારી કુંજવિહારી ! અબળાની વ્હારે આવોરે
મંજારીના બાળ આગે ઉગર્યા ભકતોની વ્હારે ધાઓરે
મારા સુંદર શ્યામ રાધાના રઢીયાળા—અબળા
દાસી યમુનાની અરજ સ્વીકારી, શરણે ઢયોને મોરારીરે
વ્હાલા ગરૂડે બેસીને વ્હેલા પધારો દુનીયામાં થાશેને
હાંસીરે—વ્હાલા !

ઊર્મિલા— ૨૧

રઢીયાળા અંતરમાં લાગ્યું પ્રેમબાણ
તીક્ષણ તીરે ઘાયલ કીધી તેં ઉઠાબાણ
પ્રણય—છો ચીત્તની હરનારી તું શાણી સુજાણ
આવો ભેટો લીયોને પ્રીત રીત મ્હાણ—રઢીયાળા
પ્રમિલા—સુધાકર સારા છો આપ ચેતના તારા છો
પ્રણય— પ્રિતિની પ્યાલીયો લુંટી લુંટાવો
પ્રમિલા—વ્હાલીને ભેટી વ્હાલા સુખી થાવો

....—રઢીયાળા

શ્રીકૃષ્ણ ૨૨

સદા સત્ય ધર્મનું પાલન કરવું રોજ મારૂં કર્મ છે સુખદા
આ શરીરમા રોમરોમે સ્વદેશસેવા વ્યાપતી
લોક દુ:ખ વીદારવાને ઉરમાં છે હામ
કરૂં મુજ હાથે એ શુભ કામ—સદા

સુમનમાળા— ૨૩

ગતી અતી તારી વીધી કળી ન શકાય તું અકળ ગણાય
ઘટી ફરે તુજ ઘડી ઘડી પલમાં જન પંખી ચગદાઇ જાય
તારો ભયંકર છે એ મહિમા, જોતા જીવ ગભરાય
દીનપર શું ક્રુર થાય—ગતી
પંચાળી તારા સીતાએ સંકટ સહ્યાં ઘણાંય

સૌ પણ ટેક કદી ના તોડી રહાય ગમે તે થાય

અંતે વિભુ વ્હારે ધાય—ગતી

૨૪

ધીકાર છે હરામી દુર થાતું નીચ કામી (૨)

જર જોર ને જુવાની નહિ કોઇને રેવાની

અંતે થવાના ફાનીરે (૨)

કોઇ આજ કોઇ કાલે

યમ દુત હાથ ઝાલેરે (૨)

જા સારૂ કેવું સાની હઠ છોડ તું [illegible]ાનીરે (૨)

નહિ [illegible]તું નાદાની અંત સહાય [illegible]ાનીરે (૨)

છે દુનીઆ ફાની કર બંદગી [illegible]

કામીક [illegible] ૨૫

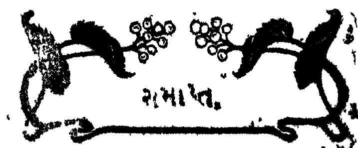
[illegible] ખાસ

[illegible] માશુક થાશે [illegible] જાશે

[illegible] ખાઓ અંતે [illegible] સ્તાશે

[illegible] મળ્યા, પ્રમ [illegible] ણીયા

[illegible] ફળીયા, હરદમના [illegible] ણીયા.

જાહેર ખબર.

શ્રી મનોહર નાટક સમાજમાં ભજવાતા નાટકોની ચોપડી સમાજનો જ્યાં મુકામ હશે ત્યાંથી રોકડી કીંમતે મળી શકશે.

નાટકનું નામ			કીં.
શ્રી નવીન [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
વીર છત્રસાલ	,,	,,	[illegible]
જરાસંઘ	,,	,,	[illegible]
નવીન મુદ્રા	,,	,,	[illegible]
જુલ્મી [illegible]	,,	,,	[illegible]
[illegible]કુમાર	,,	,,	[illegible]
[illegible] કુમાર	,,	,,	[illegible]
[illegible]	,,	,,	[illegible]

માલક

શ્રી [illegible] નાટક સમાજ

શ્રી [illegible] પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શા [illegible] [illegible] છાપ્યું.
[illegible] બંદર [illegible]

